

Kommunledningsförvaltningen

Funktionshinderpolitiskt program Ronneby kommun

Antaget av Kommunfullmäktige 2015-10-29

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning och bakgrund	2
2. Syfte och mål	2
3. Tillvägagångssätt	2
4. Socialstyrelsens definitioner	3
5. Grundläggande utgångspunkter	3
5.1 FN:s standardregler	3
5.2 Nationell handlingsplan.....	3
5.3 FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning	4
5.4 Strategi för genomförande av funktionshinderpolitiken 2011-2016	4
6. Organisation, genomförande och uppföljning	5
7. Ronneby kommuns prioriterade område	5
8. Arbete	6
9. Utbildning	7-8
10. Socialt stöd	9
11. Folkhälsa	10
12. Fritid och kultur	11-12
13. Ökad tillgänglighet	13-14
14. Referenser	15

1. Inledning och bakgrund

Kommunfullmäktige fastställde i budget 2014-2015 att ett nytt funktionshinderpolitiskt program ska antas. Programmet grundar sig framförallt på "FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning" och den Svenska regeringens "Strategi för genomförande av funktionshinderpolitiken 2011-2016". Det funktionshinderpolitiska programmet är ett måldokument som anger vad som ska göras för att nå upp till de nationella målen och FN konventionen. Programmet innehåller inriktningsmål och delmål samt indikatorer som är mer konkreta och mätbara. Detta för att möjliggöra ett strukturerat arbete och en systematisk uppföljning. Programmet skall vara styrande och vägledande för olika åtgärder inom kommunens samtliga verksamheter och vara ett komplement till rådande lagstiftning. Uppföljning, utvärdering och uppdatering sker årligen och hela programmet revideras under 2018. Det antagna programmet bör spridas genom en lättläst text samt en inläst version via taltidning med beaktande av översättning till andra språk.

2. Syfte och mål

Ronneby kommuns funktionshinderpolitiska program har utarbetats med avsikt att skapa en struktur för uppfyllandet av såväl Sveriges "Strategi för genomförande av funktionshinderpolitiken 2011-2016" som FN konventionens principer och artiklar. Inriktningsmål, delmål med föreslagna relaterade aktiviteter och indikatorer skall ligga till grund för att ge kommunens verksamheter stöd i sitt arbete för funktionsnedsattas rättigheter.

En femtedel av Sveriges befolkning har en funktionsnedsättning, i många fall osynlig. Funktionshinderpolitiska programmets syfte är att identifiera och undanröja hinder för denna grupp människor.

På detta sätt bör kommunens funktionshinderpolitiska program leda till att alla ska kunna ta del av kommunens tjänster, service och verksamhet.

3. Tillvägagångsätt

Arbetet med att revidera "Ronneby kommuns handikappolitiska program" från 2008 har skett i följande grupper: Styrgrupp med kommunens förvaltningschefsgrupp. Tjänstemannagrupp med representanter från förvaltningarna/bolagen och Brukargrupp med representanter från fyra funktionsnedsättningsorganisationer. Tjänstemannagruppen och Brukargruppen har träffats var för sig ca fyra gånger. Därefter har en dialog förts mellan brukargrupp och tjänstemannagrupp. Utifrån mötena med tjänstemannagrupp och brukargrupp har ett förslag på "Funktionshinderpolitiskt program Ronneby Kommun" upprättats. Förslaget har skickats ut på remiss under januari och februari månad 2015. Synpunkter från olika aktörer har bemötts i en samrådsredogörelse och därefter har förslaget omarbetats och ändrats utifrån synpunkter som inkommit under samrådstitiden.

Kommunfullmäktige och kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret och beslutar om Ronneby kommuns funktionshinderpolitiska program.

4. Socialstyrelsens Definitioner

Funktionsnedsättning definieras som "nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. En funktionsnedsättning uppstår till följd av en medfödd eller förvärvad skada. Sådana skador, tillstånd eller sjukdomar kan vara av bestående eller övergående natur".

Funktionshinder definieras som "begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen. Exempel på begränsningar är svårigheter att klara sig själv i det dagliga livet och bristande delaktighet i arbetslivet, i sociala relationer, i fritids- och kulturaktiviteter, i utbildning och i demokratiska processer. Det handlar framförallt om bristande tillgänglighet i omgivningen".

5. Grundläggande utgångspunkter

5.1 FN:s standardregler

1993 antog FN:s generalförsamling standardregler. I de 22 reglerna preciseras vilka förutsättningar som krävs för att personer med funktionsnedsättning ska bli fullt delaktiga och jämlika i samhället. Reglerna är inte juridiskt bindande för medlemsstaterna men de är fortfarande vägledande och moraliskt förpliktigande.

5.2 Nationell handlingsplan

Sveriges riksdag har i propositionen 1999/2000;79 "Från patient till medborgare - en nationell handlingsplan för handikappolitiken" beskrivit nationella mål och arbetets inriktning.

De nationella målen är:

- En samhällsgemenskap med mångfald som grund.
- Att samhället utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet.
- Jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning.

Arbetet ska särskilt inriktas på;

- Att identifiera och undanröja hinder för full delaktighet i samhället för människor med funktionsnedsättning.
- Att förebygga och bekämpa diskriminering mot personer med funktionsnedsättning.
- Att ge barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning förutsättningar för självständighet och självbestämmande.

5.3 FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Syftet med konventionen är att ”främja, skydda och säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning och att främja respekten för deras inneboende värde”. Den 14 januari 2009 antog Sveriges riksdag denna konvention och i och med det är Sverige lagstadgat skyldig att följa konventionen och dess 50 artiklar. I artikel 3 finns de allmänna principerna som är följande

- Respekt för inneboende värde, individuellt självbestämmande, innefattande frihet att göra egna val samt enskilda personers oberoende.
- Icke-diskriminering
- Fullständigt och faktiskt deltagande och inkludering i samhället.
- Respekt för olikheter och acceptering av personer med funktionsnedsättning som en del av den mänskliga mångfalden och mänskligheten.
- Lika möjligheter.
- Tillgänglighet.
- Jämställdhet mellan kvinnor och män.
- Respekt för den fortlöpande utvecklingen av förmågorna hos barn med funktionsnedsättning och respekt för funktionsnedsatta barns rätt att bevara sin identitet.

Sveriges riksdag och regering antog ungefär samtidigt det fakultativa protokoll som tillhör konventionen och som ger människor som anser att deras rättigheter kränks möjlighet att lämna klagomål till en övervakningskommitté inom FN.

5.4 Strategi för genomförande av funktionshinderpolitiken 2011-2016

Regeringen har fastställt en strategi för genomförande av funktionshinderpolitiken. Syftet med strategin är att presentera politikens inriktningsmål, med konkreta och mätbara mål för samhällets insatser samt hur resultaten ska följas upp under de kommande åren.

6. Organisation, genomförande och uppföljning

För att Ronneby funktionshinderpolitiska program ska bli framgångsrikt krävs en tydlig organisation och ansvarsfördelning. En arbetsgrupp bestående av en representant från varje förvaltning (tjänstemannagruppen) inklusive en representant från brukargruppen sammanställer en förvaltningsövergripande handlingsplan/verksamhetsplan för kommande verksamhetsår. Syftet är att förbättra samverkan och samsyn. I verksamhetsplanen framgår tydligt vad förvaltningar/bolag förbinder sig att göra under det året. Varje nämnd/bolag ansvarar för genomförande av det egna arbetet och hanteras i kommunens budgetarbete. Årligen görs en uppföljning genom att indikatorer och aktiviteter/insatser som genomförts under året redovisas. Med hjälp av indikatorerna ser vi hur vi närmar oss funktionshinderpolitikens inriktningsmål och delmål inom de av kommunen prioriterade områdena. Samordnaren hämtar in verksamheternas uppföljning och sammanställer i ett bokslut, vilken redovisas i samband med kommunens finansiella bokslut. Bokslutet är en betydelsefull del i arbetet med att genomföra funktionshinderpolitiken. Bokslutet leder till att frågorna årligen aktualiseras vilket medför att verksamheter och politiker blir påmind om sin viktiga roll i arbetet med att undanröja hinder för funktionsnedsatta.

En förbättrad samverkan måste till såväl internt inom kommunkoncernen som med externa organisationer för måluppfyllelse. Det kommunala rådet för funktionshinder (KFR) ska ingå som en naturlig del i samverkan och det är viktigt att synpunkter hämtas in från KFR innan beslut fattas.

7. Ronneby kommuns prioriterade områden

- Arbete
- Utbildning
- Socialt stöd
- Ökad tillgänglighet
- Folkhälsa
- Fritid och Kultur

8. Arbete

Inriktningsmål

- **Kommunen ska ta ett större ansvar för att anställa personer med funktionsnedsättning**

Delmål

- Öka verksamheternas kunskap om fysisk och psykisk funktionsnedsättning.
- Öka verksamheternas kunskap om möjligheten att anställa personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.
- Antalet personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, med Ronneby kommun som arbetsgivare, ska öka.

Förslag på insatser/aktiviteter

- Varje förvaltning inventerar antalet sommarferiejobb som kan erbjudas ungdomar med funktionsnedsättning.
- Skapa rutiner för att förbättra den interna samordningen mellan olika förvaltningar/enheter i syfte för att göra anpassningar till individens behov vid rekrytering av person med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga så smidig som möjligt.
- Förbättra den externa samordningen genom att skapa rutiner för samverkan med aktörer som t ex försäkringskassan, arbetsförmedlingen, psykiatrin, kommunala rådet för funktionshinder ex träffas fyra gånger om året.
- Öka kunskapen om och påverka attityderna till fysisk och psykisk funktionsnedsättning genom t ex föreläsningar.
- Öka kunskapen om möjligheten att anställa personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga genom t ex föreläsningar.
- Att stödja och uppmuntra initiativ till start av socialt företagande.
- Att aktualisera frågan om anställning för personer med funktionsnedsättning i arbetsmarknadsrådet.

Indikatorer

1. Andel av kommunens anställda som deltagit i föreläsning om fysisk och psykisk funktionsnedsättning.
2. Andel av kommunens chefer som tagit del av informationen om möjligheten att anställa personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.
3. Antal anställda med kod.

Ansvar; Alla nämnder/förvaltningar/bolag

9. Utbildning

Inriktningsmål

- **Varje barn, elev och vuxenstuderande ska ges förutsättningar att utveckla sina kunskaper så långt som möjligt.**
- **Med utgångspunkt i de förtydligade bestämmelserna i plan- och bygglagen och i skollagen ska tillgängligheten samt uppföljningen av tillgängligheten för elever med funktionsnedsättning i förskola och samtliga skolformer förbättras.**
- **Kunskaperna om funktionsnedsättningar och hur undervisningen kan utformas efter varje barns, elevs eller vuxenstuderandes behov ska förbättras.**

Delmål

- Förskolor och skolor ska förbättra sitt arbete med att anpassa den pedagogiska, sociala och fysiska miljön utifrån barns och elevers behov.
- Kommunen tillhandahåller information om de resurser och stöd som elever har rätt till.
- Möjligheterna för elever med funktionsnedsättning att välja skola liksom möjligheterna för vårdnadshavare till barn med funktionsnedsättning att välja förskola ska bli bättre genom en ökad tillgänglighet generellt.
- Kunskapen ska öka bland skolhuvudmän och personal i skola och förskola om skolsituationen för elever med funktionsnedsättning.

Förslag på insatser/aktiviteter

- Specialpedagogiska skolmyndighetens ” värderingsverktyg för tillgänglig utbildning” införs i förskola/skola.
- Förskolorna och skolorna inventerar den fysiska tillgängligheten.
- Utbildning av kommunledning, skolledning och lärare/personal om funktionsnedsättning, lärande och kunskapsutveckling och skolsituation.
- Skolan arbetar med att öka förtroendet för skolan så att unga med funktionsnedsättning känner sig trygga i skolan.
- Förbättra övergången från skola till arbete genom att utveckla samverkan mellan myndigheter, kommuner och andra aktörer kring varje elev.
- Informationsmaterial till föräldrar om rätten till ” Särskilt stöd” tas fram.
- Öka skolors kännedom om var de kan få råd och stöd i frågor rörande skolarbetet vid en funktionsnedsättning.
- Öka tillgången till och kännedomen om olika lärverktyg, som t ex anpassade läromedel och digitala lärverktyg.
- Skolors och skolhuvudmäns kännedom om hur it-stöd ska utformas för att vara tillgängliga för alla ska öka.

Indikator

1. A. Kartläggning med hjälp av Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) ” Värderingsverktyg för tillgänglig utbildning”.
B. Informationsmaterial om råd och stöd.
2. ” Värderingsverktyg för tillgänglig utbildning” används i förskolor och skolor inom 2år.
3. A. Andel personal som fått utbildning.
B. Andel skolhuvudmän som deltagit i utbildning.

Ansvar: Utbildningsnämnden (Utbildningsförvaltningen)

10. Socialt stöd

Inriktningsmål

- **Arbeta för att stödet är individuellt utformat så att det möjliggör delaktighet och inflytande för den enskilde.**

Delmål

- Upprätta genomförandeplaner så att barn, ungdomar, vuxna och vuxna äldre i ökande utsträckning kommer till tals, blir lyssnade till och kan utöva inflytande över insatsernas genomförande.
- Stödet till anhöriga till personer med funktionsnedsättning ökar.
- Uppföljning av beslut om bostad med särskild service.

Förslag på insatser/aktiviteter

- Individuella genomförandeplaner upprättas senast två månader efter påbörjad verkställighet av insats.
- Inför rutiner för ökad intern och extern samordning.
- Uppföljning av beslut om daglig verksamhet.
- Brukarundersökning används för att utveckla verksamheten.
- Inför rutiner - för att informera om anhörigstödet.
- Anhörigsamordnare anordnar aktiviteter för anhöriga till personer med funktionsnedsättning.
- De individuella stöden utgår i allt högre utsträckning från individens önskemål och behov och möjliggör en större valfrihet.

Indikator

1. Andel personer som är delaktiga i sin genomförandeplan.
2. Antal deltagande i aktiviteter som anordnas av anhörigsamordnaren.
3. Andel uppföljda beslut om bostad med särskild service.

Ansvar: Socialnämnden (Socialförvaltningen), Äldrenämnden (Äldreförvaltningen)

11. Folkhälsa

Inriktningsmål

- **Personer med funktionsnedsättning inkluderas i kommunernas hälsofrämjande och förebyggande arbete.**
- **Uppföljningen av det hälsofrämjande och förebyggande arbetet lokalt ska omfatta hur detta inkluderar personer med funktionsnedsättning.**

Delmål

- Kartläggning och uppföljning av hur kommunens hälsofrämjande och förebyggande arbete inkluderar personer med funktionsnedsättning. Med detta avses hur folkhälsoaspekter inkluderar personer med funktionsnedsättning i kommunens styrdokument samt i hälsofrämjande och förebyggande arbete.
- Kontinuerlig uppföljning av hälsans bestämningsfaktorer med avseende på personer med funktionsnedsättning.

Förslag på insatser/aktiviteter

- Kartläggning av hur kommunernas hälsofrämjande och förebyggande arbete inkluderar personer med funktionsnedsättning.
- Stärka förmågan och möjligheten till social och kulturell delaktighet samt möjlighet till inflytande och delaktighet i samhället.
- Erbjuder riktad föräldrastöd till föräldrar som har barn med psykisk eller fysisk funktionsnedsättning.
- Förebyggande och hälsofrämjande insatser som särskilt uppmärksammar behov och förutsättningar hos personer med funktionsnedsättning. Exempelvis levnadsvanor, fysisk aktivitet, kost, ANDTS (Alkohol, narkotika, dopning och spel) mm.

Indikatorer

1. Uppföljning av hälsans bestämningsfaktorer. Uppföljningen omfattar bl. a – självskattad hälsa, socialt deltagande och ekonomiska villkor hos personer med funktionsnedsättning, – tillgång till arbetet, oro för att förlora arbetet, stillasittande fritid, övervikt och drog- och spelvanor (alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel). Detta utifrån den nationella folkhälsoenkäten "Hälsa på lika villkor" och LUPP- enkäten (Lokal uppföljning av ungdomspolitik).
2. Andelen styrdokument samt hälsofrämjande och förebyggande insatser som inkluderar och/eller riktar sig till personer med funktionsnedsättning.

Ansvar; Kommunstyrelsen (Kommunledningsförvaltningen)

12. Fritid och kultur

Inriktningsmål

- **Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att delta i Fritid- och kulturlivet ska förbättras.**
- **Funktionshinderperspektivet ska vara integrerat i den ordinarie bidragsgivningen inom Fritid- och kulturområdet.**

Delmål

- Kommunen ställer krav på tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning i den ordinarie bidragsgivningen till föreningar.
- Kommunen delar ut medel utöver den ordinarie bidragsgivningen till föreningar för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.
- Kommunen arbetar för att öka kompetensen kring tillgänglighet och delaktighet till Fritid och kultur.

Förslag på insatser/aktiviteter

- Krav på tillgänglighet (i samlingslokaler mm) skrivs in i förutsättningarna för bidrag.
- Utöver den ordinarie bidragsgivningen införs ex dubbelt aktivitetsstöd ¹till föreningar som arbetar med att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.
- Inventering av kommunens lokaler och anläggningar ² utifrån tillgänglighet.
- Brister i den fysiska tillgängligheten åtgärdas utifrån inventeringar.
- Samarbeta med föreningar, studieförbund, funktionshinderorganisationer och andra kommuner.

¹ Viktigt att uppföljning sker så att föreningen verkligen arbetar med tillgänglighet.

² Sporthallar, badanläggningar, friluftsanläggningar, leder, slingor, grillplatser, badplatser, bibliotek, kulturcentrum mm.

- Inkluderande och riktade aktiviteter för personer med funktionsnedsättning.
- Informerar om aktiviteter för målgrupp.
- Villkorar bidrag i syfte att öka delaktighet och tillgänglighet.
- Utbildning för att öka kompetensen kring tillgänglighet för politiker, tjänstemän inom kommunen, ansvarig för anläggning samt ledare inom föreningar vid föreningsträffar, föreläsningar mm.
- Genom enkätundersökningar dels till alla invånare men även riktade till personer med funktionsnedsättning fångar kommunen upp om invånare med funktionsnedsättning upplever att de får sina behov av Fritids- och kulturaktiviteter tillgodosedda.

Indikatorer.

1. Andel målgrupp³ som deltagit i utbildning.
2. Antal föreningar som fått villkorade bidrag i syfte att öka delaktighet och tillgänglighet.
3. Antal föreningar med ex dubbelt aktivitetsstöd.

Ansvar: Fritid och kulturnämnden,(Fritid- och kulturförvaltningen)

³ Politiker, tjänstemän, anläggningsansvarig, ledare inom föreningar

13. Ökad tillgänglighet

Inriktningsmål

- **Den fysiska tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning ska förbättras bl. a. genom att enkelt avhjälpna hinder undanröjs.**
- **Tillgängligheten och användbarheten till informations- och kommunikationsteknologi ska öka.**

Delmål

- En förvaltningsövergripande handlingsplan är framtagen som redogör för vilka aktiviteter som kommunen ska genomföra och följa upp för att öka den fysiska tillgängligheten.
- En struktur finns för samverkan mellan kommunens förvaltningar samt med kommunala rådet för funktionshinder i arbetet med att öka den fysiska tillgängligheten.
- Fysisk tillgänglighet beaktas i fysisk planering.
- All information i alternativ format på kommunens hemsida (talad information, icke textbaserad information erbjuds även som text).
- Relevant information i alternativ format på kommunens hemsida (lättläst svenska och på flera andra språk, inspelat på teckenspråk, talad information, icke textbaserad information erbjuds även som text).

Förslag på insatser/aktiviteter

- Ta fram en handlingsplan som redogör för vilka aktiviteter som kommunen ska genomföra och följa upp för att öka den fysiska tillgängligheten.
- Utarbeta en struktur för samverkan mellan kommunernas förvaltningar samt med kommunala rådet för funktionshinder.
- Uppföljning av kommunens eget arbete med att åtgärda enkelt avhjälpna hinder på allmän plats och i egna lokaler.
- Kommunen utövar en aktivare tillsyn av enkelt avhjälpna hinder.
- Kommunen informerar fastighetsägare om regler om tillgänglighet
- Kommunens flerbostadstillstånd bör inventeras utifrån tillgänglighet och kontrollera tillgången till hiss och vad som behöver göras de kommande åren.
- Översyn av hantering av bostadsanpassningsbidraget.
- Krav på fysisk tillgänglighet ställs vid upphandling.
- Utbilda politiker och tjänstemän inom kommunen för att öka kompetensen kring fysisk och kommunikativ tillgänglighet.
- Kommunens webbplats utvecklas efter riktlinjerna i WCAG⁴.
- Riktade utbildningsinsatser för webbredaktörer efter riktlinjerna i WCAG.

Indikatorer

1. Antalet genomförda åtgärder enligt förvaltningsövergripande handlingsplanen.
2. Tillgänglighet av ronneby.se kan granskas av a) experter (till exempel Funka NU) b) SKL:s årliga webbgranskning (öppenhet och påverkan).

Ansvar: Miljö- och byggnadsnämnden, (Miljö- och byggnadsförvaltningen), Kommunstyrelsen (tekniska förvaltningen, upphandlare, arbetsmarknadsenheten, personalenheten, kommunikationsenheten), utbildningsnämnden (utbildningsförvaltningen), Fritid- och kulturnämnden (fritid- och kulturförvaltningen), Kommunala Bolag

⁴ Web Content Accessibility Guidelines = Riktlinjer för tillgängliga webbplatser

14. Referenser

”En strategi för genomförande av funktionshinderpolitiken 2011-2016”, Regeringskansliet, Socialdepartementet

”Handikappolitiskt program för Ronneby Kommun 2008”

Regeringens proposition 1999/2000:79 ”Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken”

”Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och fakultativt protokoll till konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning”, Regeringskansliet

FN:s standardregler

Hur är läget i kommunerna? Handisams uppföljning av funktionshinderfrågorna 2012

Hur är läget 2013? Handisams uppföljning av funktionshinderfrågorna 2013

Hur är läget 2014? Myndigheten för delaktighets uppföljning av funktionshinderfrågorna 2014

Tillgänglighet för alla, en inspirationskrift, Sveriges kommuner och landsting, 2014